

Keçmişə sadıq qalan şair

Azərbaycan ədəbiyyatı haqqında danışılan bütün yazarlarımız ilk öncə bu xalqın keçmişinə baxır.

Keçmiş tarixə "Dədə Qorqud" dastanından sonra Şirvan və Gəncə ədəbi mühitinin IX-X əsrdən başlamış ədəbi inkişaf yolunu bu günə kimi araşdırıcı alimlərə təqdim edir. Bu tarixi araşdırmalar tarixin hər iki qolunu aparıcı ədəbi mühit kimi təqdim edərək bugünkü Azərbaycan ədəbi mühiti haqqında öz sözünü deyir. Əlbəttə, mən Şirvan və Gəncə ədəbi mühitini Azərbaycan ədəbiyyatında ayırılıb fərdiləşdirmək və ya böyütmək fikrində deyiləm. Demək istəyirəm ki, Şirvan və Gəncə ədəbi mühitindən qidalanan Azərbaycan ədəbiyyatı bu gün bütöv bir milli ədəbiyyata çevrilərək yüzrlə yazarları ilə dünya ədəbiyyatının tərkibində öz sözünü deyir.

Dövlət mükafatı laureatı, filologiya elmləri doktoru Nizaməddin Şəmsizadə rəy yazdığı bir yazıda deyir. "Şamaxıda yaşayasan, bu torpağın Xəqanisi, Nəsimisi, Seyid Əzim Şirvanisi, Sabiri, Abbas Səhhəti ola, bu dahilərin qarşısında zəif əsər yazasan, bax bu, dahilərə hörmətsizlikdir. Mən hər yerdə demişəm: ədəbiyyatda Füzulisi olan xalqın yazarı olmaq çox çətindir".

Mən Heybət Hörmət yaradıcılığı ilə 1970-ci illərdən tanışam. Onun çox erkən, "Gənc Sabirçilər" dərnəyinin üzvü olduğu vaxtlarda "Yeni Şirvan" qəzetində 1956-cı ildə çap olmuş şeiri bu on yaşlı pionerə böyük şöhrət getirmişdi. Heybət Hörmətin şeirlərini oxuyanda ondakı mövzu seçimləri, yaşadığı sovet dövrünə diqqətlə baxımı, bu baxımda zəhməti gözəllik kimi qəbul etməsi, eşqdə yeni macarələri öz nəfəsi ilə deməsi şairi artıq oxucu kütləsinə qəbul etdirmişdi. Onun haqqında yazılan bir yazıda oxumuşdum ki, Heybət Hörmət 1946-cı il dekabr ayının 20-də Şamaxı şəhərində anadan olmuş, Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetini bitirib, 20 il Mingəçevir Dram Teatrında aparıcı aktyor işləmişdir. Buradan Ağdam Dövlət Teatrına dəvətlər alıb, orada çalışmışdır. Oradan Sumqayıt Ərəblinski adına teatra təyinatla göndərilir və aktyor truppasının müdiri işləyib, 200-dən artıq irili-xırdalı rollarda oynayıb, onlarca filmlərə çəkilib. Gənc aktyor mükafatı alıb, "İşıqçılar" gənclik teatri yaradıb və quruluşçu rejissor işləyib. 1956-cı ildən "Gənc Sabirçilər" Şamaxı Ədəbi Məclisinin üzvü olan şair, 1971-ci ildən 1989-cu ilə kimi "Kür" Ədəbi Birliyinin poeziya dərnəyində fəal iştirakçı olur, poeziya yaradıcılığına görə bir sıra diplomlar, fəxri yaradıcılıq mükafatları alır. Kitabları yüksək tirajlarla çap olunub, "İti qələm" Respublika Ədəbi birliyinin, Respublika Teatr Xadimləri İttifaqının üzvüdür. "Qızıl Qələm" Media mükafatı laureatıdır.

Hamısı kitab şəklində çap olunmasa da dal t.-2016.-16 dekabr.-S.4.

Heybət Hörmət 45 kitab müəllifidir. Bu kitablarda hekayələri, romanları, povestləri, poemaları və şeirləri ayrı-ayrı mətbuat səhifələrində çap olunmuş və oxucu kütləsinin rəğbətini qazanmışdır. Onun jurnalist fəaliyyəti, bu işdəki qələm səmimiyyəti "Elitəpress", "Ümid press" və "Şapalaq" qəzetlərinin Baş redaktoru vəzifəsinə getirib çıxarmışdır.

Mən Heybət Hörmətin, əlbəttə, həyat yolunu tam yazmaq fikrində deyiləm. Bu işi görməyə çox geniş vaxt lazımdır. Sadəcə oxucunu, onu sevenləri Heybət Hörmətin yaşadığı 70 illik ömrünü uzaqdan da olsa görməyə həvəsləndirdim. Bu yazımda şairin yalnız bədii yaradıcılıq düşüncələrinə, onun yurd, vətən həsrətli şeirlərinə diqqət yetirmək fikrindəyəm.

Əziz Heybətsevərlər, Heybət ömrünün qısa bir xəttindən söz açsam, məndən inciməyin. Axı, Heybət Hörməti siz də, mən də, işlədiyi böyük kollektivlər də, onun həvəskarları olan tamaşaçılar və kino həvəskarları da yaxşı tanıyırdıq. Ən əvvəl Heybət Hörmət qururu, Heybət Hörmət əyilməməzliyi, Heybət Hörmət şuxluğu bizə tanışdır. Bu insan heç vaxt gedib deməyib ki, mənim xidmətlərim var, bu xidmətlərimə baxın. Yox, o, bunu deməz, axı Şamaxı sūdü əmib, axı Şamaxı suyu içib, axı Şamaxı Xəqanisi, Nəsimisi oxuyub və Heybət olub. Əyilməz olub. Bu əyilməməzlik ondan nəyi alıb? - Böyük adları, nə alıb vəzifələrə yüksəlmək hüququnu, nə alıb böyük tribunalara qalxıb pafosla danışmaq hüququnu.

Bəs bunların əvəzində Heybət Hörmət nə qazanıb? Düzü qazanıb yox, torpaqdan gəlmə, eldən qalma, əyilməməzlik qürurunu. Səhvi, düzü el bilər. Siz deyən, hansı Heybətini istəyerdiz, şamaxılılar? - onu, ya bunu?

Əlbəttə, deyəcəksiniz ki, bu Heybətini, yetmiş ildə xalqa xidmət edən, Şamaxı sözlünə hörmətlə yanaşan, şeirlərində sözdən-söz doğuran, el salamının qabağında əyilən, el ağsaqqallarını bağrına basan, ona imdadla gələnlərin qarşısında sevinib, onları sevindirən, Vətəni Azərbaycanı, Dövləti Müstəqil Azərbaycan dövlətini ürəkdən sevməyən şairi - Heybət Hörməti.

Şair, yaradıcılığının 60 illiyinə, özünə 70 illiyinə qəlbindən süzülən, "Dağlarda talam qaldı" (şeirlər və poemalar) kitabını çox böyük həvəslə çap etdirib və öz oxucularını sevindirib. Kitab "Ana yurdum" şeirləri ilə açılır. Bu bölmədə dörd şeir "Azərbaycan" adlanır.

**... Mənim Vətənim var, dünya yaşında,
Baharı şeirdir, qışı şeirdir.
Mənim vətənim var, hər qarışında,
Torpəği şeirdir, daşı şeirdir**

və ya başqa "Azərbaycan" şeirində yazır:

**...Sellərinin axarına vurğunam,
Dağlarının vüqarına vurğunam,
Bülbül səslə baharına vurğunam,
Ana yurdum, fəxrəm, odlı cahanım,
Günəş taclı, doğma Azərbaycanım.**

Məncə, izaha ehtiyacı yoxdu. Heybət üreyidi çırpınır. Şamaxı haqqında tarix də, ədəbiyyat da yetərinçə sözün deyib, ancaq Heybət Hörmət yazır:

**Bu şəhərin darvazası şeirlə
Açıq olur qonaqların üzünə.
Burda şeiri qarışdırıb şərbətə,
İçirdirlər qonaqların yüzünə...
Burda kimi dindirərsən şairdir,
Şairliyin kökü burda dərinde.
Salam verib, salam alar şeirlə,
Qafiyəsi, hecası da yerində...**

Siz deyən, izaha ehtiyac varmı?

"Heydərbaycan" şeirini ulu öndərin vəfatının 40-cı günün qələmə alıb. Ulu öndərə yüzrlə şeirlər yazılıb, ancaq Heybət Hörmətin qələmi də, nəfəsi də çox səmimi bir heykəl qurub, mənərə yaradıb.

**Məzarının önündə dayanmışam bu gün mən,
Sanki qəflətdə idim, oyanmışam bu gün mən,
Sənsizliyin rənginə boyanmışam bu gün mən,
Yoxluğun salıb məni dəhşətə, Heydər baba!
Baş əyirəm səndəki qeyrətə, Heydər baba!**

Maraqlı budur ki, şair həm də aktyordur. Hər şeirdəki sözü məntiqlə deyir, sözə mənalılıq gətirir, zəif sözü, zəif ifadəni qafiyələrdən üzr istəyib, işlətmir. Bu şeiri oxuyan oxucu, ulu öndərin xalq qarşısındakı böyük uğurlarını tam görür və Azərbaycanın Heydərlər Əliyevli günlərinə yenidən qayıtmaq istəyir.

Şairin "Anam qocalıb", "Ana", "Anama", "Ay ana", "Anamın əlləri", "Heyrətim ana", "Saçlarıma sığal çəkdi", "Anamın duası",

"Qulun ollam" kimi silsilə şeirləri sönməyən ana məhəbbətindən şirin ana ləhcəsi danışır. Bu şeirlərdə məzmun müxtəlifliyi olsa da, ana işığı, ana qucağı, ana istisi ilə işıqlanır. Maraqlıdır, bu bəndə baxın, necə təbii, necə qidalı, necə ana şirinliyini yazır qəlblərə.

**Tez-tez duz dolayıb başıma anam,
- Balama göz dəyər, - deyərdi bərkənd.
- Sənə pis baxanın gözü kor olsun!..
Təkrar da edərdi, anam ürəkdən.
Sonra da atardı onu ocağa,
Duz da çırtarıltla odda yanardı.
Öz ana qəlbində arxayınlaşıb,
Necə yüngülləşib rahatlanardı.**

Necə də gözəl fotodu, sözlə Heybət müəllim çəkib, üreyində bəlkə yüz dəfə aktyor dili ilə bu sözləri yalayıb.

Şairin sevgi, məhəbbət şeirləri, şəxsi dostlarına ithaf etdiyi yazıları, Böyük Vətən müharibəsində həlak olan əzizlərimizə yazdığı poemaları, oxucunu insana dəyər verməyə, məhəbbəti yaşatmağa, hər bir yaşadıklarımızda real həyatı görməyə, yaxşı insanların sevib seçməyə çağırır.

"Dağlarda talam qaldı" poemasının girişində şirin dillə söylənilən mısralar məni vadar etdi ki, onları yazıma gətirim.

**...Obamıza gələn yolun üstündə,
Düzüldü qatar-qatar qayalar.
Qayaların ətəyində nəğməli,
Ucaboylu yaraşlıq çinar var.
Kölgəsi də süfrə kimi sərilib,
Kölgəsində ötüb-keçən dincələr...
Yarpağından xoş təbəssüm çiləyər,
Budağından diş ağardar qönçələr...**

Çox səmimi mısralardı. Deyilməyən səmimi yeni ifadələri oxuyanda - "Kölgəsi də süfrə kimi sərilib", "Yarpağından xoş təbəssüm çiləyər" oxucu və yaradıcı insanlar istər-istəməz gülümsəyir, xoş əhval-ruhiyyə kimi xoşlanır və yaddaşına yazır.

Hörmətli Heybət Hörmət, şair dostum, sizin yazılarınızı təhlil etmək üçün uzun günlər, böyük ədəbi məqalələrə başlamaq vaxtıdır. Sizi yaşadıklarınıza görə, yaşatdıqlarınıza görə yetmiş illik ömrünü xalqına, vətəninə həsr etdiyinə görə, Vətəndə seçilib, sevildiyinə görə, ağıllı övladlar yetişdirib yaradıcılığın kimi bəhrəsin gördüyünə görə - Səni səmimi qəlbədən təbrik edirəm. Sizə yaranan sevinc versin, ailən səni hər vaxt qorusun, sən ailənin yazdığı O, Çınarı olsun. Kölgən süfrəli, süfrən də sözlü-söhbətli və nemətli olsun.

Arzum budur ki, təltiflərin, xoş anların olsun, biz də sevinək.

**Əvəz Süleyman,
Yazıçılar Birliyinin üzvü,
Prezident mükafatçısı**